Hovedfag: sær vei til suksess

Er DU redd for å skrive en alt for spesiell hovedfagsoppgave? – La deg ikke skremme fra å velge en merksnodig oppgavetittel. Utropia har plukket ut et knippe hovedoppgaver fra 70- og 80-tallet der kandidatene ikke har vært redd for å gå i bresjen for originalitet. Vi spurte noen av dem:
– Hva slags nytte har du hatt av hovedfagsoppgaven din i ettertid?

Utropias uhøytidlige liste over de 30 mest spesielle, merkverdige, snodige og originale hovedoppgavetittene i Tromsø fra 1974 til 1990. Husk at listen er et resultat av mer enn 75 års sammenlagt forskningsinnsats!

Av Harald Groven
Andreas Knudsen

Borgerskapets diskrete sjarm: Identitetsforvaltning blant gamle damer på Frogner.
Kirsten Danielsen 1980, Sosialantropologi

Virkning av oljedispergeringsmidler på befruktning av sjøpinnsvinegg.
Stig Brelum 1981, biologi

Språkval og språkbruk på Skibotn: Kven blir forstått av kven?.
Jorid Hjulstad Junttila 1988, nordisk

Avlsforsøk med liryper i fangenskap.
Per Henrik Baadnes 1980, biologi

Næringsvalg hos ål fra seks vassdrag i Nordland, Troms og Finnmark.
Robert Bergersen 1984 – biologi

Paradigmeskifte i fylkesplanlegginga?: en studie av fylkesplanlegging i Troms.
Rigmor Bjørkli 1989 Samfunnsvitenskap

A study of the relationship between the Polynesian women and white men in Mutiny on the Bounty and Pitcairns Island by Charles Nordhoff and James Norman Hall.
Randi Nordmo 1981, engelsk

Mosjon, en metode for å reduserer ømfintligheten overfor stress hos røye. Virkningen av langvarig, moderat mosjon og stress på nivåene av en del blodparametre.
Odd H. Johannessen 1985, biologi

Pekuliære a-stjerners innfagning av interstellare støvkorn.
Jørgen Leiknes1982, fysikk

Koking og pilling av reker.
Hallur Viggosson1986, fiskerifag

Sammenheng mellom sosial status hos rein og risiko for infeksjon med beitetransmitterte nematoder.
Anne Nesbakken 1987, økologi

Vernalisering av kålrot
Karl H. Dyping 1981, plantefysiologi

Utnyttelse av fiskeslo: En økonomisk analyse for Andøy, Nordland.
Geir Egil Kristoffersen 1977, fiskerifag

Kvinner i Nain: Kjønnsrolleforvaltning i et multietnisk lokalsamfunn i endring.
Anne Brantenberg 1975 - sosialantropologi

Sårskader og dødelighet som følge av sleping av sei
Kyrre Lien 1980, fiskerifag

Effekter av kronisk nikotinamidbehandling hos rotte.

Alte seg til eksamen

– Ålen er visstnok et seksualsymbol, har jeg lest et sted, forteller Robert Bergersen til Utropia.

– Vi fant ut at det var mer ål enn antatt i nordnorske vassdrag, men at det var færre ål i hvert vann. Vi fant ut mye om hva ålen spiste, samtidig som vi selv måtte spise mye ål. Det ble både kokt, stekt og røkt ål på Robert de årene det tok å koke sammen oppgaven. Instituttet hans var mest opptatt av sei, lodde og annen matfisk, så avdelingen ble tilført bredde ved at det endelig ble forsket på nordnorsk ål. Han har ikke jobbet med ål i årene som har gått etter oppgaven, men fra 1986 til 1992 jobbet Robert med bunndyrundersøkelser i Altaelva.

Robert sitter nå og registerer insekter på data i kjelleren på Tromsø Museum.

– Det er trasig å sitte i magasin, kun omgitt av døde innsekter. – Det kan du godt sitere meg på i Utropia, sier Robert.

Pillet reker i elleve år

– Jeg kunne faktisk bruke det jeg skrev om direkte i arbeidslivet, forteller han på en dårlig telefonlinje fra islandskysten. Oppgaven spredte over et bredt fagfelt: Alt fra pilling av reker til forskjellige betingelser for rekekoking. Han har jobbet med reker de siste elleve år. Etter ti år i bransjen har han så vidt dristet seg ut over sitt opprinnelige fagområde. Han driver nå med markedsføring av kamskjell i tillegg til reker.

– Jeg er veldig fornøyd og kunne ikke tenke meg å jobbe utenfor rekeindustrien, sier Hallur som har klatret til en ledende stilling innen rekemarkedsføring.

Far til en million kråkeboller

Oppgaven skulle belyse olje- og oljeoppløsningsmidlers innvirkning på kråkebollers formeringsevne. I løpet av tre år satte Stig til verden og talte over én million kråkebollelarver. Disse dyra tok han siden livet av ved å helle Ekofiskolje over dem.

– Jeg fant ut at kråkebollenes celledeling gikk fullstendig amok. Larvene ble så pakka full av celler at de døde etter at jeg hadde helt olje på dem. I blant kunne forskningen gi uante bi-resultater i form kråkebollesalat på fagfestene. Selv om det er et stort potensiale for kråkebolleoppdrett i framtida, tok Stigs karrière som sjøpinnsvinforsker brått slutt. Siden 1981 har han vært lærer på videregående og bare av og til holdt på med kråkeboller.

– Elevene vet ikke at jeg har et kjærlighetsforhold til kråkeboller. Bare av og til demonstrerer jeg mine fagkunnskaper og heller olje over kråkebolleegg under elevforsøk, sukker Stig.

– Kråkebolleforskningsmiljøet her i Rørvik er ikke akkurat stort, humrer Stig.

Fra stjernestøv til Statoil-stjerne

Jørgen studerte merkelige stjerner fem semestre. Han satte seg som mål å forklare hvordan innfanging av støvkorn fra ytre verdensrom kunne forklare at noen stjerner oppførte seg pussig sammenlignet med andre. For helt å få tak på de merkelige stjernene måtte han simulere prosessene på datamaskin.

– Det var datakunnskapene på hovedfaget jeg har hatt mest bruk for siden, avslører han. Resten av yrkeskarrieren var et sidelengs stup fra støv i det ytre verdensrom til olje på bunnen av Nordsjøen. Datasimuleringen av det interstellare støvet gav ham jobb først jobb som fysikklektor, siden som edb-lærer på lærerhøgskolen. Ettepå gikk han fra edblærer til edb-konsulent i Oljedirektoratet, før han ble headhuntet som reservoarfysiker i Statoil. – Ledende reservoarfysiker heter det vel egentlig, sier han, og flirer av sin kosmiske karriere.

– De fleste av kollegene mine i oljebransjen synes det er morsomt å oppdage at jeg egentlig har bakgrunn som astrofysiker.

– Men det er sjelden jeg ser stjernehimmelen her i Rogaland.

Tålte fisken å bli slept av gårde i not? Kyrres konklusion var at fordi seien er

som drev forskning for kommende universitetsrektor Ole D. Mjøs.

– Jeg sydde inn elastiske tuber under huden på rotta. Osmotiske minipumper avga en jevn strøm av nikotin, forteller Rognmo, som i dag er allmennpraktiserende lege på Lillehammer. Forsøket hans skulle påvise verdiene av frie fettsyrer ved nikotinpåvirkning. I løpet av 18 år etter hovedfaget har ikke Rognmo brukt kunnskapene sine fra rotteforsøkene.

– Jeg begynte med arktisk biologi, men gikk over til reinforskning og reindriftsforvaltning, sier Arne.

Elleve års studier for 5000 kroner

– Jeg ble lurt opp hit fra Oslo ved hjelp av et stipend på hele 5000 kroner, noe som tilsvarte et halvt semesters studielån den gang. Oppgaven handlet om hvordan hvite blodlegemer vandrer mellom blod og lymfe. Universitetet var flunkende nytt på denne tiden, jeg var blant de første de første til å ta hovedfag i Tromsø. Han syntes miljøet var så unikt at han overtalte flere av vennene sine til å studere her. På universitetet fant han også sin kone som studerte filologi, i 1974 fikk de en sønn som tyve år senere begynte å studere her. Jan Gunnar flyttet sørover igjen etter hovedfaget.Etter elleve års studier endte han opp som medisiner i Oslo.

Schizofrene rotter

Petter-Arnt testet virkningen av et kjent antipsykotisk legemiddel på rotter. Oppgaven satte som mål å finne ut om vi kunne trekke konklusjoner fra rotter til mennesker. Det nye med denne oppgaven var måten å ta blodprøver på ett til flere dyr på forskjellige tidspunkt. I dag bor han på Frogner og jobber som leder innen legemiddelindustrien.

Fra ideologi til apati?

Roar Hagen var en brennende marxist da han studerte "Det samfunnsvitenskapelige monolittstudium" fra slutten av 70-tallet. Hagen deltok aktivt i Norges Kommunistiske Studentforbund. Han har fulgt opp hovedoppgaven "Elementer til en teori om velferdskapitalismens krise" i sin forskning ettepå. Med boka *Rasjonell solidaritet*, utgitt i år, setter han igjen fokus på fordelingen av samfunnets ressurser og "rational choice".

– Men nå er jeg helt avideologisert, innrømmer Hagen. – Jeg valgte teori framfor politikk. – Men fremdeles er jeg med på livlige stridigheter innad i faget.

Arne Rognmo 1981, biokjemi

bygd i Nord-Troms med vekt på småbrukernes tilpasning av drifta i forhold til inntektskilder og andre betingelser innen og utenfor brukets grenser gjennom en 25-års etterkrigsperiode.

Tor Arne Lillevoll 1982, sosiologi

Ikke-relativistiske og kvasi-relativistiske modellpotensialberegninger på AgH og AuH.

Øystein Boland 1986 kjemi

T- og B- lymfocytters lokalisasjon og vandringsmønster hos rotte.

Jan G Fjeld 1974, fysiologi

En betinget lineær regresjonsmodell: Bruk av stabile martingal sentralgrenseteorem ved statistisk inferens i stokastiske prosesser.

Edvin Laukvik Bredrup 1979 statistikk

A study of the theme of depression and madness in Doris Lessings works with special emphasis on The four-gated city.

Kirsten Aadahl 1980, engelsk

Etikk og erotikk i Platons tenking.

Roar Anfinsen 1988, filosofi

Levomepromazins farmakokinetikk: En studie med rotte som modell for menneske.

Petter-Arnt Hals 1980, biokjemi

Vertikal fordeling av reke 0-4 meter over bunn i Isafjardardjup Island.

Valgeir Einarsson Olafur 1983, ressursbiologi

Støvplasmateori anvendt på dynamiske prosesser i Saturns ringer.

Frank Melandsø 1989, fysikk

Elementer til en teori om velferdskapitalismens krise

Roar Hagen 1982, sosiologi

Fanget i sitt eget perspektiv? En drøfting av Piagets desentreringsbegrep i lys av observasjoner av 16 barn i en barnehage.

Rønnaug Holmvik 1988, samfunnsvitenskap

Torsjonspunkter på elliptiske kurver og enheter i funksjonskropper og tallkropper.

Reidar Antonsen 1980, matematikk

Konservering av småfisk ved kombinert salting, syrebehandling, fermentering og bruk av planteinhibitorer med spesiell relevans for bruk i tropiske strøk.

Knut Eirik Andersen 1984, fiskerifag

Fra hustukt til kvinnemishandling: Kampen for de allmenne normene.

Elin Johnsen 1985, samfunnsvitenskap

vant til å svømme, kan den overleve femten timer i nota uten skader.

– Jeg fikk direkte nytte av oppgaven kun i et halvt år etter å ha avlagt eksamen. I dette halvåret jobbet Kyrre med fiskeriforskning. Dette betgner han som normalt for bransjen. Dette betegner Kyrre som normalt for bransjen.

I de knapt tyve årene i ettertid har han jobbet i oppdrettsnæringen

– Jeg tviler sterkt på at noen har hatt bruk for oppgaven jeg skrev i ettertid. Dette på tross av at sleping av sei i not er noe som fiskeriene har bruk for.

Kvantekjemiker i Alta

Øystein skrev om hvordan Einsteins relativitetsteori kan forklare at tunge atomer som gull og sølv får andre kjemiske egenskaper enn forventet når de nærmer seg lyshastigheten!

– Forskningsfeltet kvantekjemi har ingen praktisk betydning. Det er å regne som grunnforskning. Men i det siste har legemiddelindustrien begynt å anvende kvantekjemi til å teste legemidlers virkning teoretisk før de testes på levende organismer. Men Øystein var nok litt for tidlig ute. Siden han ble ferdig har han undervist i realfag på videregående og høgskole i Alta.

– Jeg er egentlig overkvalifisert her ute i ødemarka i Alta, sukker kvantekjemikeren.

Kjærlighet til Platon

De færreste som har tatt ex.phil i Tromsø kan vel si å forbinde Platon med erotikk. Dette en av oppfatningene som filosofen Roar Anfinsen ville til livs.

– Platon brukte en del erotiske metaforer på erkjennelsestilegning. Det jeg fant ut i oppgaven var at Platons selvrealiseringsbegrep hadde relevans for oss i dag. Roar er imidlertid svært tilbakeholdene med å påberope seg å ha gjort noen nyoppdagelser innen platonforskning. Det er nemlig skrevet mye om Platon de siste 2300 år.

Hvilken jobb får en som har tatt hovedfag i platonisme? Roar har undervist og gjort eksamensretting i ex.phil. siden han ble uteksaminert. Han holder nå på med en doktorgrad om filosofen.

Nord-lyse idéer om Saturn

Frank skrev en banebrytende oppgave om elektriske krefter mellom partikler i ringene til planeten Saturn. I dag jobber han som førsteamanuensis ved Nordlysobservatoriet.

– Temaet var ikke fjernt ettersom de fysiske lovene er like i hele universet, påpeker han.

Han oppfordrer folk til å ta tørre å ta teoretiske oppgaver.